

EN MATEU PLANA

Ricard Pérez i Fuster

STONBERG
EDITORIAL

EN MATEU PLANA

Ricard Pérez Fuster

STONBERG
EDITORIAL

Primera edició: febrer 2026

© Ricard Pérez Fuster

© de les característiques d'aquesta edició: Stonberg Editorial
Gran Via de les Corts Catalanes 636 – 08007 Barcelona (Catalunya)

Tel. 933 175 412

stonberg@stonbergeditorial.com

www.stonbergeditorial.com

© de la imatge de la coberta: chatgpt.com/images

ISBN: 979-13-991447-4-1

DIPÒSIT LEGAL: B 4078-2026

Cap part d'aquesta publicació,
inclòs el disseny de la coberta, pot ser reproduïda,
emmagatzemada o transmesa de cap manera ni per cap mitjà,
ja sigui elèctric, químic, mecànic, òptic,
de gravació o de fotocòpia
sense permís previ de la marca editorial.

*A l'Àntònia de Vilafranca del Penedès i
a l'Helena de casa nostra.*

*“Cap llibre ha acabat sent com el tenia pensat des del principi.
Hi ha personatges i escenes que desapareixen,
i personatges i escenes que apareixen de sobte.
Un va descobrint el llibre a mesura que el va escrivint.
Aquesta és l'aventura d'aquest ofici,
si tot estigués planificat clarament des del principi,
no tindria gaire interès”.*

Paul Auster

EN MATEU PLANA

A Sant Aniol hi ha el “*carrer de Mateu Plana*”.

En Mateu Plana nasqué l'any 1950 i morí el 2015. Vivia amb el seu ajudant en un casalot al costat del riu. Era un edifici antic amb poques finestres, envoltat d'arbres, amb un jardí variat i un elevat mur que el protegia de les mirades tafaneres del poble. Quan s'hi va retirar definitivament, es tancà amb pany i forrellat i es deixava veure a estones perdudes.

No era pas esquerp amb la gent. Saludava tothom somrient afectuosament, però gairebé mai no s'aturava per iniciar cap conversa, ni tan sols sobre el temps, que és el tema més recurrent per trencar el gel i, després, en funció de la imaginació de cadascú, passar a la política, l'economia o el futbol. No, en Mateu Plana no s'aturava, simplement saludava i s'adreçava cap al quiosc que hi havia a l'entrada del parc.

Semblava obra d'en Gaudí. Pertanyia a la família Papasseit des de feia generacions. Era tot de ferro collat i retorçat amb filigranes i amb les puntes pintades d'un verd com els dels arbres del parc. En aquells dies, la titular era la senyora Marta Papasseit i Vesprades, filla del Sr. Antoni Papasseit i Murgades i de la senyora Edelmira Vesprades i Sanfeliu. Havia heretat el quiosc del seu pare i ara, a punt de complir-ne setanta-cinc, estava a punt de cedir-lo al seu primogènit Anselm Brugalà i Papasseit de cinquanta anys, mig calb, prim i elegant.

La Senyora Marta semblava més jove que no pas l'edat que tenia. Prima i nerviosa com una anguila, es movia pel quiosc com si fos a casa seva. El que més valorava era el tracte amb els clients: ho feia amb gran educació i elegància com, si en comptes de vendre diaris, revistes, llibres, facsímils, col·leccions, calendaris, l·laminadures, tabac, bolígrafs, retoladors, paper d'embolicar, cromos, etc., vengués luxe com cotxes esportius, palaus, joies, viatges a la fi del món, passejades per la lluna, pipes d'escuma, estels o l'univers sencer. Mai no se li havia escapat un renec ni una paraula fora de to. Fins i tot era amable amb els morosos a qui alliçonava amb refranys que ella mateixa s'inventava.

En Mateu Plana, això sí, es treia el barret i saludava la senyora Marta amb una inclinació del cap com si ella fos la reina de Saba i li preguntava com anava tot, que si havia venut molts diaris i si es veia molt moviment pel fet de ser un matí feréstec, amb vent fred i humitat elevada que deixava la seva empremta en els vidres dels cotxes aparcats o en els de les finestres de les cases properes que tenien les persianes alçades perquè hi entrés una mica de la llum del dia.

La senyora Marta somreia tot mostrant les seves dents blanques, que eren autèntiques i no pas postisses com moltes vegades havia comentat la senyora Consol, que era veïna i que l'odiava perquè els seus avantpassats també havien optat pel quiosc, però finalment després de l'arbitratge del jutge de pau, havia passat a mans de la família Papasseit.

En Mateu Plana allargava la mà per recollir el farcellet que li havia preparat la quiosquera. Pagava religiosament, feia una segona inclinació amb el cap, es tornava a posar el barret i es dirigia cap al casino del poble.

Es tractava d'un local construït a principis del segle XX amb una porta d'entrada de fusta que disposava d'una vidriera rodona. A l'interior tot el terra era de marbre amb rajoles de color blanc i negre alternes: era com un enorme tauler d'escacs on les peces eren els clients. El més impressionant del local era la gran barra de fusta envernissada, rere la qual hi treballaven dos cambrers perfectament uniformats amb camisa blanca i davantal de ratlles. Les taules eren també de marbre blanc i estaven perfectament arreglerades, com si es tractés d'una oficina de l'època de Charles Dickens. Els clients es mantenien en silenci mentre prenia la seva consumició. La llum entrava pels amples finestrals i del sostre penjaven làmpades antigues amb bombetes de gran potència. A la seva vora hi havia enormes ventiladors que mandrejaven tot esperant l'arribada de la calor.

En Mateu Plana entrava al local i alguns curiosos aixecaven el cap i el saludaven amb un lleuger somriure. Ell responia discretament i s'asseia sempre al mateix lloc: la darrera taula al final de tot a mà esquerra, ben a tocar de la sortida d'emergència, que ningú no entenia per què se l'anomenava així, perquè sempre era closa des d'aquell dia en què un grup de quatre jubilats que havien vingut amb un vell Renault 8 de color blanc, amb una gran ratllada a la porta del conductor, van fugir corrents sense pagar la consumició que havia estat de dos cafès amb llet, dos tallats, dos croissants, dues ensaïmades que no eren pas de Mallorca, i dues ampolles d'aigua.

En Mateu es treia l'abric i el col·locava ben plegat al respatlle de la cadira. Després dipositava amb molta cura el barret al seient del davant i, finalment, s'asseia.

El fet de desplegar damunt la taula el que havia adquirit al quiosc, era com un senyal perquè se li acostés el cambrer. Ell sempre prenia el mateix, però en Cisco, sempre somrient, amb les mans creua-

des al darrere, li demanava què volia prendre i ell responia, també somrient:

—Un cafè amb llet i una magdalena.

I en Cisco, xiulant sempre la mateixa melodia i que era una versió una mica lliure del

“Somni d’amor” de Franz Liszt, se situava rere el taulell i preparava, concentrat, el cafè amb llet del senyor Plana i dipositava la magdalena en un plat blanc de porcellana protegint-la amb un petit tovalló de paper. Un cop li havia servit en Mateu Plana li pagava el compte afegint una generosa propina.

Va triar aquell diumenge un diari en català, un altre en castellà i la revista “National Geographic” que acabava de sortir. Amb els diaris comparava les mateixes notícies per tal d’esbrinar com opinaven els d’esquerres i els de dretes. La informació econòmica l’avorria. Volia saber què passava al món. Patia quan llegia que hi havia gent que es moria de fam o de fred per causa de les guerres. No entenia que al món hi hagués gent malvada.

Pensava sovint que li hagués agradat ser un d’aquells grans actors de l’escena britànica que representaven els papers protagonistes en les obres de Shakespeare.

Havia admirat Sir Alec Guinness i Sir Lawrence Olivier i, en una ocasió, en un dels seus viatges a Londres, havia mantingut una llarga conversa amb el primer.

Així, malgrat la seva edat i haver viscut moltes aventures emocionants o terribles, en Mateu Plana mai no havia comprès per quina raó podia haver-hi persones dolentes que gaudien fent mal als humils. La destrucció, els desplaçaments dels refugiats, la sang i els ossos trencats, les panxes inflades, el cossos plens de mosques, la pudor i la brutícia, la manca de pietat i de sentiments. Amb una esgarripança va moure el cap i va mossegar la magdalena.

Després va continuar fullejant els diaris deixant pel final la revista “National Geographic”.

I mentre la fullejava, el seu pensament es desplaçava cap al passat, aquells temps que ja mai més no tornaran i que, a mesura que ens anem fent grans, transformem segons els dictats dels nostres records.

Va anar a raure a Venècia. La ciutat que es degrada lluitant contra el mar que la reclama com a seva. I allí va conèixer la Francesca .

Llavors en Mateu Plana va somriure per a si mateix tot imaginant-se que aquella revista amb el seu marc groc tan característic, li anava presentant extractes del seu passat tot retornant-li la seva estimada Francesca. I de sobte, li va venir al cervell, com un sobtat i inoportú mal de cap el riure sardònic d'en Marí.

Es va alçar, es va posar l'abric i el barret, va recollir els diaris i, en el moment en què el rellotge marcava les dotze en punt, va sortir del casal vinculant lleugerament el cos cap a la barra a tall de salutació.

Amb pas segur, seguint la rutina fil per randa, perquè era l'única cosa que el mantenia lligat al món, va enfilat el carrer. Va notar l'aire fred que s'havia aixecat de sobte. Caminava amb les mans a les butxaques intentant aguantar el paquet amb els diaris amb el colze dret. Els arbres es movien empesos pel vent. En Mateu mirava les parelles que caminaven agafades de les mans, els nens i els avis que, potser intuïnt un aiguat proper, decidien tornar al recer de la seva llar.

En Mateu arribava a casa amb les solapes de l'abric alçades, el barret clavat fins als ulls i les ulleres de sol que li amagaven uns ulls que en el seu temps havien estat d'un blau seductor. Però malgrat tot, no podia renunciar a la sopa de galets que cada diumenge li preparava en Silvestre.

Penjava l'abric al perxer, donava un copet suau a la porta de la cuina i, sense obrir-la, saludava en Silvestre que feineja dins.

Faltava una hora per dinar. Assegut a la butaca fullejava els diaris amb l'escalfor de la llar de foc.

El menjador era molt ampli, amb uns finestrals amb les cortines descorregudes i que donaven al jardí. Estava decorat amb cert gust decimonònic com si ens trobéssim en altres temps. Els mobles pareixien comprats a un antiquari, però estaven tan ben situats que desmentien la impressió de què un estava assistint a una exposició d'un excèntric col·leccionista. A mà dreta hi havia un sofà i dues butaques amb una taula de fusta negra al bell mig. Damunt d'ella, un gran cendrer de porcellana de color blanc que li havia regalat un amic que havia passat uns dies a Coïmbra. Al costat de la butaca, que era a la vora de la llar de foc, hi havia una làmpada d'aram amb boles de cristall rodones d'alabastre. Però el que més cridava l'atenció era el fet que tot estigués submergit en ombres difuses.

La sopa calenta amb els galets i una mica de pilota que surava desfent-se en el plat.

L'educat xarrupeig d'en Mateu Plana quan s'empassava el líquid calent. I un got de cristall al davant ple fins a la meitat d'un vi negre del Priorat i que en Silvestre havia anat a comprar a l'antiga celler del poble el dia abans.

Menjava, pensava i imaginava. Estava sol assegut davant del plat. Els cabells blancs amb mitja crinera ben pentinada que li rellescaven per les espatlles. La camisa fosca amb el botó superior descordat i els punys arremangats. Silenci només trencat pels copets suaus de la cullera al plat quan recollia una mica de líquid. Fins i tot el vell rellotge de fusta penjat a la paret d'enfront semblava voler esmorteir el seu tic-tac monòton. Cada nit en Silvestre i, sempre a la mateixa hora, li donava corda. Havia presidit els menjadors de la família des del dia de la seva adquisició, pel besavi Pasqual.

En aquella solitud mai no desitjada, amb en Silvestre a la cuina rentant plats, en Mateu

Plana s'acabava la sopa, agafava una llesca de pa i la sucava al plat. Se la menjava calmosament, s'acabava el vi i, donant un copet suau a la copa amb la cullera, avisava en Silvestre. Llavors el seu home de confiança sortia de la cuina duent un plat amb una poma pelada i tallada a trossos.

S'acabava la fruita, s'alçava i es dirigia cap al que hi havia just al costat de l'entrada. Aquell bany era tot blanc: les rajoles de les parets i del terra, el sostre i la pica. Fins i tot el marc del mirall. Quan va comprar la casa el que més el va sorprendre va ser la blancor d'aquella cambra i, des d'aquella època llunyana, havia decidit que mantindria aquella brillantor enlluernada com si fos l'ànima de la Francesca.

Sense el barret i les ulleres fosques, el seu reflex al mirall era com una cleca en ple rostre. Li mostrava uns ulls cansats amb bosses a dessota, el front molt arrugat com si s'hagués passat mitja vida concentrant-se en alguna cosa impenetrable, els llavis amb un rictus de cansament, el bigoti ben blanc i retallat. En realitat era la imatge d'una persona molt malalta. Algú que patia en silenci el seu dolor. Era conscient que, ben aviat, s'acomiadaria del món sense estridències.

—Em sap greu, Mateu, però els resultats són ben concloents. M'has demanat sinceritat i saps que, des que ets pacient meu, mai no t'he amagat res. Potser et quedarà un mes o, com a molt, un parell. Et donaré una medicació perquè no pateixis, però has d'estar preparat. Jo ja no puc fer res més per a tu. No sé com es pot acceptar que una persona com tu hagi de morir d'aquesta manera, quan encara ets relativament jove, sense perdre les teves facultats essencials per portar una vida digne—. Llavors el doctor Lahosa no es va poder contenir,

va fer un sanglot i es va tapar la cara amb la mà dreta—. Em sap molt de greu que una bona persona com tu hagi de morir tan aviat.

Ell, callant i somrient, va agafar els resultats, s'apropà al vell doctor i l'abraçà com si fos a l'home de ciència a qui s'hagués de consolar i no pas a ell. Després es va posar l'abric i el barret i va sortir de la consulta del vell edifici de l'Eixample de Barcelona.

—“Tots estem sentenciats a mort, però ben pocs tenim el privilegi de saber quan” —va pensar.

Hi havia massa soroll a la Diagonal: els cotxes, els autobusos, les motos i les obres. Havia rebut la notícia i havia de reflexionar una mica abans de tornar al poble. Es trobava cansat, però no pas vell, volia viure, però havia guanyat i perdut massa coses i, en aquells moments precisos de la seva vida, ignorava cap a on es vinculava la balança. Entrà en un cafè i demanà un expresso per emportar-se. Li van posar en un got de color marró que en comptes de contenir cafè semblava que contingués aigua bruta. A prop del carrer Enric Granados va trobar una placeta acollidora amb ombra, bancs, un tobogan i quatre andròmines perquè hi jugués la canalla.

Hi havia vells asseguts que xerraven força animats de política, futbol, el temps o la família. Al seu davant, per contrast, un vell solitari que duia una gorra blava i que resseguia distretament el terra amb el seu bastó com si escrivís algun relat per a si mateix. En Mateu Plana el va observar encuriós mentre bevia a glopets el seu cafetó enllaunat. No hi havia un sol infant.

—“Sense els nens, silenci, resignació i poca alegria” —va pensar.

La vida seguiria el seu curs, canviarien les andròmines de la placeta i d'altres vells tornarien a seure als bancs i n'apareixeria un altre que encara escriuria històries amb la punta del bastó. I als matins dels dies feiners, els xiscles dels nens restarien tancats als patis de les escoles.

Va sortir del lavabo i es dirigí cap a la seva habitació pujant l'escala de marbre que portava al pis de dalt. Era una cambra humil, que semblava més la d'un criat que no pas la del propietari. Hi havia un llit de fusta, una tauleta de nit amb una làmpada d'alabastre, un armari encastat, una cadira de vímet i un escriptori. La finestra, això sí, era molt ampla i donava directament al jardí del casalot . A les parets, pintades de blanc, no hi penjava un sol quadre. Damunt de la tauleta de nit hi havia un senzill marc de fotos amb la fotografia d'una dona d'una trentena d'anys.

L'autor de la fotografia es va estirar al llit i va tancar els ulls esperant que li vingués la son. Al costat del retrat hi havia un sobre amb una carta a dins, un got d'aigua mig ple i un estoig platejat que potser havia contingut alguna píndola, però que, en aquells moments, era buit del tot.

PRIMERA PART

Havia heretat dels seus progenitors una fortuna per poder viure de l'aire la resta de la seva vida. Son pare, un home prim, amb una calba ben pentinada i fent olor de colònia cara, no havia rigut mai a cor què vols en la seva vida, però no era pas una persona esquerpa ni malcarada. Aquell home sempre havia estat correcte i havia demostrat que estimava la seva família. La seva obsessió era que tots se sentissin protegits.

—Jo crec en la cultura de l'esforç —deia sovint.

I aquella va ser la màxima de la seva vida.

Però es va morir uns mesos després que la mare. El seu fill n'estava convençut que s'havia mort de pena, com aquells avis que han viscut junts més de seixanta anys i que, en el moment en què qualsevol de la parella traspasa i l'altre es queda tot sol, l'absència el va corsecant i decideix deixar de viure per reveure el seu estimat o estimada allà on sia.

El fill va plorar més per la mare que no pas pel pare. Quan en va fer vint-i-cinc, el seu progenitor el va nomenar gerent de la seva empresa. En Mateu estava destinat a substituir-lo quan ell es jubilàs. En Mateu havia fet pràctiques a la fàbrica com a fill de l'amo després d'acabar l'especialització en Economia Internacional a la prestigiosa Universitat americana d'Standford, amb unes notes superbrillants i amb cartes de recomanació per part dels professors. Quan va tornar a Barcelona, a l'aeroport el van rebre els seus pares fent-li a mans un ram de flors, com si fos

un actor de Hollywood que vingués a la ciutat a presentar la seva darrera pel·lícula.

I aquell mateix diumenge, els tres membres de la família van anar a dinar al “Restaurant Casa Amalia”, situat prop d'on vivien. Era un local petit i acollidor especialitzat en menjar gallec. La dona que donava el nom al restaurant era una cuinera excel·lent i l'ajudaven el seu marit i el seu fill. Feia uns deu anys que s'havien establert a Barcelona.

El pare havia reservat taula i la mateixa propietària El pare havia reservat taula i la mateixa propietària els rebé i els acompanyà al seu lloc tot saludant-los efusivament.

—¡Qué tal señor Plana y familia!

—¡Muy bien! —exclamà el pare—. Venimos de recoger a nuestro hijo en el aeropuerto. ¡Ha estudiado en la mejor universidad de América!

En Mateu feia cara d'avergonyit.

—¡Qué maravilla!

—¡Además, sus calificaciones han sido excepcionales!

—¡Enhorabuena! —va fer la dona aplaudint.

El noi desitjava que se l'empassés la terra.

—¿Y qué nos ofrece para celebrar el acontecimiento?.

—Pueden tomar un pica-pica variado y, después, escoger el plato que prefieran de la lista que les leeré enseguida.

—¡De acuerdo! —va fer el pare picant de mans.

La mare va escollir rap a la biscaïna, el pare turbot i en Mateu, bacallà amb samfaina.

—¡Y traiga ese vino gallego que sirven ustedes!.

—¡Y también una botella de agua bien fresquita! —va intervenir la mare per primer cop.

La senyora Amalia es retirà i entrà a la cuina.

El pare va esdevenir el protagonista absolut del dinar. En Mateu i la seva mare ja n'estaven acostumats. Se'l veia feliç i orgullós perquè els seus plans seguien endavant tal com ell havia calculat. No va deixar de parlar durant tot el dinar excepte quan tenia la boca plena.

—Ara ja és arribat el moment, fill —va fer solemnement abans que portessin el pica-pica. Omplí els vasos de vi i es va donar un lleuger copet al cor. —Estic emocionat!—. Va tancar uns instants els ulls per amagar qualsevol llàgrima inoportuna.

La mare els va mirar, amb el seu somriure ample i benèvol, mostrant aquelles dents tan blanques que semblaven perles naturals, i va dir:

—Mateu: estem molt contents. Has tornat amb unes notes que t'honoren i pensem que et mereixes un bon premi.

—L'esforç! Sempre l'esforç! —va emfatitzar el pare.

—Sí. Els teus brillants resultats en els estudis d'economia que tan cars li han sortit a la família, han complert amb les nostres expectatives —digué la mare que era una mena de portaveu del pare qui callava sense deixar de mirar fixament el fill.

El jove pensava que, més que el fill de la parella Plana, era com una mena d'inversió que començava a donar els seus fruits.

—Per aquest motiu —va dir el pare solemnement— he decidit que, a partir de demà, comencis a treballar a la fàbrica com a la meua mà dreta i, quan hakis après prou, et nomenaré gerent i em substituiràs.

El noi no es va sorprendre en absolut del que li havia reservat la família. N'era conscient que l'enviessin a Stanford implicaria un sacrifici superlatiu. Però la seva sensació va ser agredolça. D'ençà del moment que es va adonar que era molt bo en economia va concloure que la seva vida seria molt avorrida. Les estadístiques no eren gens literàries, no expressaven cap sentiment ni cap emoció, no et

podien fer riure o plorar o xisclar d'alegria. En solitud podien acompanyar-te una estona, però només per endinsar-te en la fredor de les xifres. En Mateu estava convençut que el seu futur com a financer es dissoldria en l'aire.

Al pica-pica els serviren cloïsses, musclos, pop, pebrots i capirons. Els segons plats estaven en el seu punt i les postres eren realment delicioses.

—És el nostre hereu que ha tornat d'estudiar dels Estats Units d'Amèrica —digué el pare quan el fill de la senyora Amalia li dugué el compte.

—Enhorabona! —va fer el noi sense entendre massa de què anava tot.

Que bonica que era la mare! En Mateu havia fullejat els àlbums familiars moltes vegades en la solitud de la seva habitació. Li agradava especialment un que tenia les tapes blanques i que el pas del temps no havia aconseguit enfosquir. Hi sortia ella de petita amb els avis al pis del carrer Girona, tot de fotografies en blanc i negre que havien congelat una època en un moment determinat, com en una mena d'aturada en el temps, breu, però positivada perquè els ulls que les veiessin més endavant s'adonessin que hi havia hagut un passat i aquest no havia estat inventat per ningú, que el vestit blanc de les flors, el barret de l'avi o el penjoll de l'àvia eren materials i havien compartit el seu futur amb els seus propietaris. En altres fotografies hi sortia la mare sola jugant amb una nina o fent veure que llegia un conte, l'àvia fent-li un petó, l'àvia agafant-la de la mà mentre caminaven pel passeig de Gràcia, l'avi amb un maletí negre partint a la feina, la mare amb la seva germana Margalida. Tanta gent i tan fets! Tants records i experiències mogudes pel riu de la vida!

Estimava la mare i admirava la seva resiliència enfront de la fredor del seu marit. Sabia que s'estimaven, però cadascú ho demostra

a la seva manera. Hi ha qui petoneja sense parar, qui vigila constantment la persona estimada com si temés que se la prenguessin, qui és incapaç de qualsevol contacte físic per por de demostrar una certa banalitat de l'esperit... I el pare i la mare, per en Mateu, formaven part de la darrera categoria. A vegades reia en silenci tot pensant que l'havien concebut sense contacte físic per mitjà d'un tret llunyà del pare cap a les intimitats de la mare.

El pare marxava a primera hora del matí, abans fins i tot que ningú no es llevés a l'enorme pis de l'Eixample de Barcelona. La mare s'aixecava quan ell ja no hi era, com si aquell fos el moment màgic en què podia badallar amb força sense que el seu marit la reprengués. Llavors, de la seva gola magnífica brollava aquella cançó que l'àvia li cantava de petita quan la banyava o la pentinava. L'amo havia marxat i la mare despertava en Mateu cantussejant i acaronent-li els cabells. El nen s'aixecava i rebia un petó com un llampec sempre a la galta dreta. Una vegada vestit i endreçat, en aquella cuina de rajoles blanques i negres, l'olor de la xocolata desfeta estimulava els seus narius i li donava prou empena per anar a la parada de l'autobús que el duria a l'escola de la zona alta de Barcelona. L'espai on només sobreviuen els qui més s'esforçaven, els qui lluitaven per ser els primers en tot, no només en lletres sinó també en matemàtiques, física i química i, sobretot, en urbanitat.

I la mare, que semblava una marquesa sense exercir, quan tot-hom ja havia marxat de casa, entrava al bany, es despullava i es mirava al mirall tot pensant que el pas del temps encara no havia marcat el seu cos rosat i sensual i, fins i tot, s'acaronava els pits gairebé perfectes i es posava la mà dreta damunt el seu sexe per ser-ne conscient que ella existia. Somreia, es dutxava i amb l'esponja intentava allunyar els mals pensaments.

Després, conscient de la solitud del seu habitatge, gran i fosc, sense ningú a qui poder dirigir la paraula, absolutament farta de parlar amb sí mateixa, se n'anava cap a la parròquia del barri per ajudar el mossèn i les beates a comptar les monedes que havien recaptat a les misses del cap de setmana, que en total eren tres sempre fetes pel mateix capellà, el pare Alsina, que tenia el cap en forma de calavera i que sempre feia olor de regalèsia.

Comptaven les monedes i les dipositaven en bosses de plàstic on després hi afegien un paperet blanc amb l'import escrit a mà. Quan acabaven, es dirigien cap a l'oficina de "La Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis", situada al carrer Padilla 271 de la ciutat. Era un espai molt gran, fosc, amb les parets emmoquetades d'un color verd pàl·lid i amb quadres que representaven guardioles de ceràmica plenes a vessar, imatges de la seu central situada a la Via Laietana i retrats del fundador de la institució: l'honorable Francesc Moragues i Barret. Hi treballaven una vintena d'empleats, tots homes i, al fons, hi havia un despatx sempre tancat on hi rumiava el director.

En un llarg taulell de fusta que semblava la barra d'algun Saloon de l'Oest americà, hi eren apostats els empleats encarregats de recollir els ingressos dels clients per anotar-los a mà, amb una cal·ligrafia exquisida, en unes llibretes quadrades que duïen a la portada dibuixada la imatge de l'entitat, que era una mena de rodona que semblava una moneda d'abans de la Guerra dels Templers. La mare d'en Mateu, la Isabel, arribava carregada de bossetes acompanyada per la beata Micaela, qui era una dona prima, d'uns seixanta anys i que sempre anava vestida de negre en honor del seu marit que s'havia mort per culpa d'una caiguda un dia que anava a combregar a l'església de Santo Tomàs d'Aquino del carrer Roger de Flor de Barcelona.

Sempre recollia les monedes el mateix Sempre recollia les monedes el mateix empleat: un home d'uns cinquanta anys, amb els cabells curts, un bigoti impecablement cuidat i la burilla d'una cigarreta als llavis. Portava una camisa arremangada que li deixava al descobert uns braços prims i escanyolits, però prou per carregar d'una revolada les bosses de la parròquia. Sempre somreia mostrant les seves dents grogues que mossegaven el cigarret apagat.

—Senyora Isabel! Vostè sempre tan elegant! —li deia.

Ella també somreia tot pensant que l'Anselm pretenia flirtejar. La feia feliç que algú s'interessés per ella, una dona sola i bonica que s'havia de buscar la vida per tal de no haver de caure en la desesperació més absoluta. Les mirades de l'home, que la recorrien de dalt a baix, la feien sentir important i, sobretot, desitjada. I s'imaginava el seu cos nu sortint de la dutxa, acaronat per la mirada encuriosida del seu pretendent.

—Sí que han recollit monedes aquest cap de setmana! —deia l'empleat esbufegant mentre carregava les bosses. Després les dipositava en un carretó que grinyolava mentre rodava per la sucursal.

—Este fin de semana se ha celebrado el Domund y todo este dinero donado por las almas caritativas de nuestros feligreses, servirán para ayudar a los pobres necesitados —va fer la Micaela amb veu neutra.

—Doncs hauria d'acompanyar-les algú més. No entenc com poden carregar unes bosses tan pesades!

—Hi estem acostumades —deia la Isabel amb la seva dolça veu.

Després recollien el resguard de l'ingrés i es giraven per sortir per la porta d'entrada.

Entre el soroll de les màquines d'escriure i el dels telèfons que no paraven de sonar, la Isabel notava el pes de moltes mirades al seu darrere.

I encara li quedava molt de temps lliure. Passejava pel centre de Barcelona mirant els aparadors de les botigues de roba i entrava en alguna d'elles per emprovar-se el vestit més car. Després marxava sense haver comprat res malgrat la decepció de la dependenta. Entrava a les botigues de regals i hi feia un recorregut exhaustiu com si en fos ella la propietària i hagués de fer-ne l'inventari. Cendrers de vidre, marcs de fotos, capses de música, paraigüers, coberts, vasos, plats, estovalles, tasses, cadires de vímet, làmpades de peu, làmpades de sostre, làmpades de tauletes de nit... Després sortia de la botiga i mirava l'hora en el rellotge de plata que havia estat de la seva mare i encara li quedava temps. Entrava en una cafeteria del passeig de Gràcia i demanava un cafè amb llet i deixava passar els minuts mentre observava la gent. Llavors tornava a ser conscient de la seva gran solitud: sense pares ni germans, amb dues amigues que només podien sortir alguna tarda a prendre una orxata a cal Sirvent al carrer Aribau i amb les qui parlava sovint per telèfon.

I el temps orfe no se li acabava i refeia el camí de tornada cap a casa, caminant altivament com si fos la persona més important de la terra quan, en realitat, era una dona bonica a la qui gairebé no li mancava cap possessió material. Era rica, però estava més sola que aquell vellet qui, sovint als matins, jeia assegut en el banc d'un jardinet prop de casa d'ella. Un home al qui se li embullaven els records, que no sabia si era estiu o hivern ni si el seu fill el vindria a recollir algun dia per dur-lo a fer un tomb en cotxe pel Parc de Collserola.

Sola a la cuina es menjava el senzill dinar que s'havia preparat: quatre patates o nou galets i ja en tinc prou. Després s'asseia a la butaca verda del menjador tot esperant que el rellotge de fusta, assenyalés les cinc amb les seves campanades monòtones. Llavors el seu fill sortiria de l'escola, agafaria l'autobús i apareixeria per casa amb

una gana de mil dimonis tot esperant que la seva mare el rebés, amb el llonguet i la peça de xocolata.

Va tancar l'àlbum i es va estirar boca amunt al llit. L'acabaven de nomenar futur gerent de la fàbrica de "Components Electrònics Plana" de Sant Esteve de ses Rovires. En Mateu no volia ser gerent de res, ni director general, ni adjunt a la presidència, ni director executiu, ni cap de màrqueting, ni cap de compres, ni responsable de recursos humans, ni gerent de relacions exteriors, ... Trobava tots aquells títols massa afectats, com si no tinguessin cap significat tangible, com una mena d'etiquetes perquè hom se sentís important.

Quan feia dos anys que estava a Stanford, ja havia pres la decisió, però per por, no va voler explicar-ho als seus pares. Sabia que si els ho hagués comentat des del principi, el pare s'hauria estalviat un munt de diners, però el seu disgust hagués estat majúscul. Per covardia no va dir res, va aprendre un munt de coses que no li interessaven gens ni mica, va fer tot d'amics esporàdics o d'entretemps i va tornar a Barcelona ric en coneixements, però decebut pel futur que l'esperava. A més, com que va estar cinc anys fora, es va quedar pràcticament sense amics a la ciutat i l'única noia que havia conegut una mica íntimament, intentant superar la rígida moral puritana de l'època, va ser la Margaret. I quan ell li va dir que tornava definitivament al seu país ella es va posar a plorar i amb una ràbia i força inesperada li va arrencar d'una revolada la corbata i va intentar que se l'empassés. Sort que els seus companys el van ajudar perquè si no potser li haurien hagut de fer un rentada d'estómac a la infermeria de la prestigiosa Universitat californiana.

Doncs no, en Mateu Plana no volia treballar a la fàbrica, volia marxar a l'estranger a veure món i viure experiències, però no trobava la manera de dir-ho als seus pares.

En conseqüència, aquell diumenge se'n va anar a dormir més d'hora que de costum i es va passar tota la nit donant voltes al llit, tot esperant que el seu pare el despertés l'endemà amb una mena de crit militar:

—Vinga, de pressa cap a la fàbrica!

